

Мордань Є. Ю., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ORCID ID: 0000-0002-3942-1262

e-mail: y.mordan@uabs.sumdu.edu.ua

Сайко А. А., студентка, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4964-4184

e-mail: nastasiasay@gmail.com

Темченко О. П., студент, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ORCID ID: 0000-0002-9539-6751

e-mail: sashatemchenko13@gmail.com

Інвестиції у сферу освіти України: особливості, тенденції та проблеми

Анотація. Інвестиції в систему освіти є важливим фактором підвищення соціального і культурного рівня життя населення. Стаття присвячена актуальній проблемі щодо інвестування у систему освіти в Україні. Метою статті є аналіз сучасних тенденцій та особливостей інвестування коштів в систему освіти, а також умови, необхідні для реалізації ефективної політики інвестування в освіту. У ході дослідження було розглянуто основні проблеми, тенденції та принципи інвестування в освітню сферу держави. Визначено основні джерела формування фінансових ресурсів освітніми закладами, складові механізму реалізації інвестиційної політики у сфері освіти та роль держави в інвестуванні у вітчизняну систему освіти. Проведено дослідження основних джерел фінансування сфери освіти в Україні, а також було зазначено альтернативні та новітні шляхи фінансування освітніх закладів. Установлено, що роль держави в інвестиційних освітніх процесах залишається вирішальною. Проаналізовано сучасний стан інвестицій в українську систему освіти протягом 2014-2018 років. Було здійснено порівняння державних та приватних видатків на освітню сферу в Україні та в деяких країнах-членах Організації економічного співробітництва та розвитку за 2014-2017 роки та з'ясовано рівень фінансування освіти в Україні у відсотках до ВВП серед інших країн ОЕСР. Досліджено динаміку інвестиційних витрат за різними джерелами фінансування в систему освіти й динаміку обсягу витрат на освіту зі зведеного бюджету. Визначено питому вагу студентів за різними джерелами фінансування та розподіл витрат між різними видами навчальних закладів. Були розглянуті найбільші освітні програми грантів в Україні, за участі іноземних інвесторів. В результаті дослідження було виявлено позитивні та негативні аспекти інвестування в систему освіти, а також виділено ряд проблем інвестування в освіту. Досліджено, що на цей час найбільша частка фінансування освіти припадає на державні та місцеві бюджети, водночас інвестиційна активність фізичних та юридичних осіб у даній сфері є незначною. Було встановлено, що рівень видатків на освіту в Україні належить до найвищих у світі, однак це не призводить до підвищення показників продуктивності праці та задоволеності роботодавців якістю робочої сили.

Ключові слова: інвестиції; система освіти; фінансування; витрати; бюджет.

Mordan Yevheniya, PhD in Economics, senior lecturer at the Department of Finance, Banking and Insurance, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Sayko Anastasia, student, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Temchenko Alexander, student, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Investment in Education: Features, Trends and Problems

Abstract. Introduction. Investment in the education system is an important factor in improving the social and cultural standard of living of the population. The article is devoted to the actual problem of investing in the education system in Ukraine.

Purpose. The purpose of the article is to analyze current trends, features, problems and determine the role of investing in the education system, as well as the conditions necessary for the implementation of an effective policy of investing in education.

Results. In the course of the study, the main problems, trends and principles of investment in the educational sphere of the state were considered. The main sources of formation of financial resources by educational institutions, components of the mechanism for implementing investment policy in the field of education and the role of the state in investing in the domestic education system are identified. A study of the main sources of funding for education in Ukraine was conducted, as well as the latest alternative ways of financing educational institutions that are not very developed at the moment. The study found that the role of the state in investment processes remains crucial. The current state of investment in the Ukrainian education system during 2014-2018 is analyzed. Ukraine's place in terms of investment in education in comparison with the developed countries of the world has been determined. To do this, we compared public and private spending on education in Ukraine and in some member countries of the Organization for economic cooperation and development for 2014-2017 and found out the level of education funding in Ukraine

as a percentage of GNP among other OECD countries. The dynamics of investment expenditures by sources of funding in the education system and the dynamics of the volume of expenditures on education from the consolidated budget were considered. The specific weight of students by sources of funding and the distribution of expenses between different types of educational institutions is determined. The largest educational grant programs in Ukraine with the participation of foreign investors were considered.

Conclusions. *The study identified positive and negative aspects of investing in the education system. Conclusions are made on ways to increase the efficiency of investment in education. It was determined that investing in education is one of the most promising areas of investment. A number of problems of investing in education are highlighted. It is investigated that at the moment the largest share of education funding falls on state and local budgets, while the investment activity of individuals and legal entities in this area is insignificant. It was determined that the level of expenditures on education in Ukraine is among the highest in the world, but this does not lead to increased productivity and employer satisfaction with the quality of the workforce.*

Keywords: *investment; education system; financing; expenditures; budget.*

JEL Classification: *I21, I22, I28, I29.*

Постановка проблеми. Важливість освіти у підвищенні соціального й культурного рівнів населення, у розвитку продуктивних сил, підвищенні ефективності суспільної праці й рівня життя всього населення країни є безперечною. Тому питання про ефективність інвестування у сферу освіти є досить вагомим. Проведені реформи освітньої сфери в Україні досягли певних результатів, а саме: удосконалено мережу навчальних закладів, запроваджено контроль якості освітніх послуг та механізм змішаного фінансування, удосконалено зміст навчання, обґрунтовано структуру та обсяги підготовки фахівців відповідно до вимог ринкової економіки, удосконалено законодавчо-нормативну базу тощо. Проте освіта й досі не стала інвестиційно-привабливою галуззю економіки, що характеризується високою економічною віддачею інвестування. Обсяги інвестиційних вкладень у розвиток освіти в Україні не тільки не досягають необхідного рівня, але й мають тенденції до зменшення, що суперечить світовим тенденціям.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Закордонні та вітчизняні вчені приділяють велику увагу фінансуванню освітньої сфери. Серед вчених варто зазначити В. Савіщенка [11], С. Салигу [12], І. Тарасенко, Т. Нефедову [14], Т. Боголіб [15], О. Чернявську, А. Соколову [16] та інші. Проте крім самого механізму фінансування, важливо та доцільно дослідити особливості інвестування коштів у освітню сферу в Україні за 2014-2019 роки, враховуючи нестабільність економіки нашої держави та інфляційні процеси.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є аналіз сучасних тенденцій, особливостей і проблем інвестування коштів в систему освіти України, а також пошук шляхів покращення інвестиційної діяльності в освітню сферу. Необхідно визначити основні джерела формування фінансових ресурсів освітніми закладами, складові механізми реалізації інвестиційної політики у сфері освіти, роль держави в інвестуванні та знайти альтернативні та новітні шляхи фінансування освітніх закладів, які зараз не дуже розвинуті. Також проаналізувати сучасний стан інвестицій в українську систему освіти протягом 2014-2018 рр., розглянути структуру видатків з бюджету України на освітню сферу та виявити ряд проблем у даній сфері.

Виклад основного матеріалу. Освіта на цей час є одним з найважливіших факторів в системі

економічних показників і соціальному добробуті країни. Вища освіта пов'язана з економікою і є одним з ключових елементів механізму отримання більшого прибутку і соціальної мобільності в більшості країн [1]. Інвестиції в систему освіти є найперспективнішим напрямом вкладення коштів. Інвестиції в освіту – це грошові, інтелектуальні, майнові та моральні цінності, які вкладаються як в об'єкти, так і в суб'єкти освітньої сфери з метою її ефективного функціонування та розвитку, підвищення рівня освіченості країни [11].

Метою інвестицій в освіту є досягнення позитивного економічного результату, а саме зростання національного багатства та доходів населення, підвищення рівня грамотності серед громадян, збільшення кількості науковців та інше. Ефективність інвестування в освіту визначається досягненням максимальних вигод від здобуття знань і навичок індивіда за найменших приватних, державних, суспільних витратах на їх отримання.

Крім того, інвестиції в освітній сфері є досить ризикованими та мають певні особливості й проблеми реалізації в умовах сьогодення, що обумовлено досить тривалим періодом отримання позитивного ефекту від них під впливом недоопрацьованої освітньої політики та її взаємозв'язку з іншими складовими економічної політики.

Загальними принципами інвестування освітньої сфери є: плановість, цілеспрямованість, дотримання фінансової дисципліни й режиму економії, здійснення постійного контролю за використанням коштів, отримання максимального ефекту при мінімумі витрат, оптимального поєднання джерел тощо [5].

Основними джерелами інвестування в освіту є кошти держави, приватних осіб та домогосподарств. Приватні компанії та домогосподарства здійснюють інвестиції в освіту шляхом сплати коштів за навчання в закладах освіти, за проходження курсів, зокрема, підвищення кваліфікації та інше.

Роль держави у розвитку інвестування у сферу освіти залишається вирішальною. Державне регулювання інвестування у систему освіти, здебільшого, полягає у покритті інвестиційних витрат через виділення певної суми бюджетних коштів, та контролі за їх використанням. Державне інвестування є найбільш дієвим регулятором всієї освітньої галузі в цілому, серед інших методів впливу [9].

Інвестування коштів у систему освіти на рівні держави реалізується через державний бюджет. Роль держави як інвестора має полягати у зростанні обсягу фінансування освітньої сфери на макrorівні та стимулювати економічне зростання в країні й прискорювати та оптимізувати освітні реформи. Але на даний час бюджет працює не для досягнення суспільно важливих результатів, а на фінансування процесів, що склалися історично, та не мають, навіть, формальних показників ефективності, за якими можна було б оцінити якість витрачання державних коштів [12].

Окрім основних джерел фінансування є ряд інших, але не досить розвинутих в Україні: фінансування з фондів розвитку громад, безоплатна цільова субсидія, що надається на конкурсній основі (грантове фінансування), благодійні внески, гуманітарна допомога, краудфандинг, що передбачає участь різних стейкхолдерів [16].

До речі, краудфандинг, який виник у зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу та поширення мережі Інтернет, є процесом колективної співпраці людей, які добровільно об'єднують свої кошти або інші ресурси разом, щоб підтримати зусилля або надати допомогу у вирішенні якоїсь суспільної проблеми інших людей або організацій, що здійснюється, як правило, через Інтернет [4].

Входження України в європейський освітній простір, а також зумовлені цим процесом зміни у вітчизняній системі освіти актуалізували процес вдосконалення фінансового забезпечення вищої освіти.

Згідно зі статистичними даними, опублікованими Світовим банком, в Україні обсяг інвестиційних коштів в освітню сферу стосовно ВВП знаходиться на рівні нових країн-членів Організації економічного співробітництва та розвитку (рис. 1).

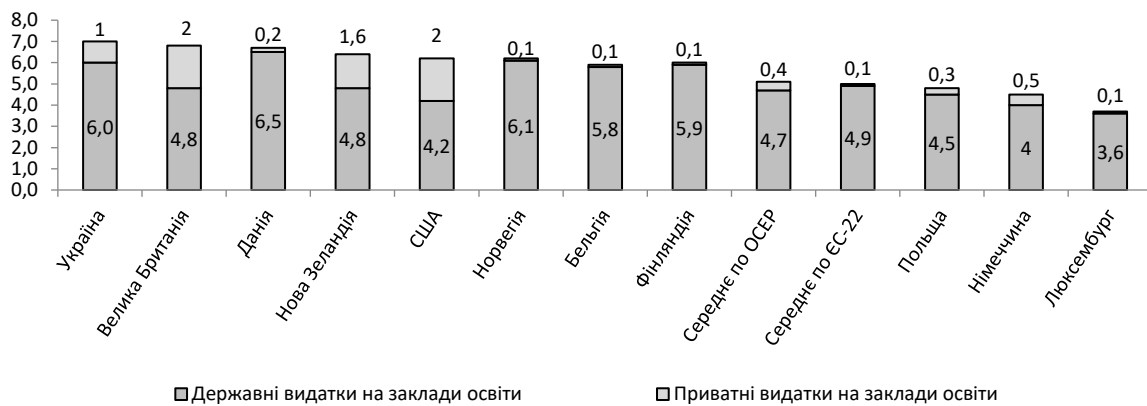

Рисунок 1 – Державні та приватні видатки на освіту в Україні та в деяких країнах-членах Організації економічного співробітництва та розвитку, % ВВП

Джерело: представлено авторами на основі [8]

Проведений аналіз свідчить, що рівень видатків на освіту в Україні належить до найвищих у світі. Так, державні видатки в освіту становлять 6% від ВВП, а приватні додають ще один відсотковий пункт. У середньому державні та приватні видатки на освіту по країнах ЄС та країнах-членах ОЕСР становлять 5-5,2% від ВВП. Можна стверджувати, що в Україні досить високі за світовими мірками витрати на освіту, які лише зумовлюють вищий, ніж в інших країнах, відсоток людей із вищою освітою, однак це не призводить до підвищення показників продуктивності праці та задоволеності роботодавців якістю робочої сили. Основною з причин є те, що при визначенні витрат на вищу освіту в нашій країні повністю ігноруються демографічні тренди, зокрема спад народжуваності, урбанізація тощо, а також реальні потреби економіки в кадрах із певним набором знань та навичок [2].

Наступним кроком доцільно провести аналіз сучасного стану інвестицій в українську систему освіти, зокрема, розглянути їх структуру в розрізі описаних джерел фінансування (рис. 2).

Питому вагу у структурі інвестиційних витрат за джерелами фінансування в освітню сферу займає державне фінансування. Державні витрати в освітню сферу в середньому становлять 80% і мають постійну тенденцію до збільшення. Натомість частка коштів від фізичних осіб, навпаки, зменшується (з 20,8% у 2014 році до 16,55% у 2017 році). У першу чергу це пов'язано зі зменшенням кількості абітурієнтів. У 2015 році до вищої школи почали приходити діти, народжені у період різкого і тривалого спаду народжуваності, а кількість місць державного замовлення скорочувалася повільніше, ніж кількість абітурієнтів, отже, менше фізичних осіб витрачали кошти на вищу освіту.

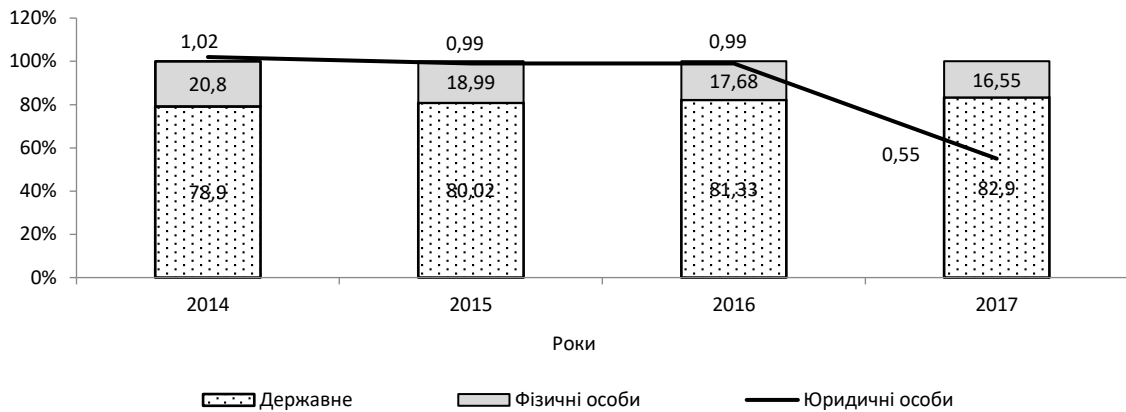

Рисунок 2 – Динаміка інвестиційних витрат за джерелами фінансування в систему освіти в Україні, %

Джерело: [13]

Надання освітніх послуг фінансується переважно за рахунок загальних фондів державного та місцевих бюджетів. Варто зазначити, що практика фінансування всього комплексу освітніх послуг бюджетними установами, призводить до обмеженості фінансових ресурсів, що спрямовуються на освіту, та відповідно до погіршення її якості, а також до необґрунтованого

збільшення перерозподілу фінансових ресурсів через бюджет та інших негативних наслідків від перерозподілу бюджетних коштів.

Важливою складовою є дослідження обсягу витрат на освіту, що виділяються із зведеного бюджету та їх частка у структурі загальних витрат зведеного бюджету в Україні за 2014-2018 роки (рис. 3).

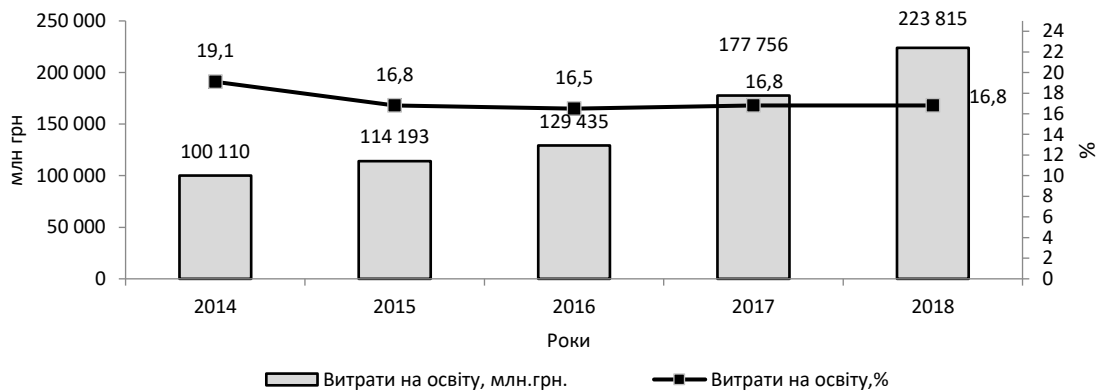

Рисунок 3 – Динаміка обсягу витрат на освіту із зведеного бюджету та їх структура в загальному обсягу витрат в Україні

Джерело: [6,7]

Відсоткова частка витрат на освіту в загальному обсязі витрат зведеного бюджету поступово зменшується. У 2014 році витрати на освіту становили 19,1 % від загальних витрат, а у 2018 році 16,8 %, що на 2,3 % менше. Це не означає що держава витрачає на дану сферу все менше коштів кожного року, а навпаки, абсолютне значення витрат на освіту збільшується, а у відсотковому значенні – зменшується. У 2018 році на освіту було виділено на 123 705 млн грн більше ніж у 2014 році. Насамперед, це пов'язано з процесом

перепідготовки 22 тис. вчителів початкових класів за програмою Міністерства освіти «Нова українська школа». Для цього з бюджету виділили близько 193,6 млн грн [3].

Для більш детального дослідження даної теми варто проаналізувати інвестиційні витрати на кожен вид освітнього закладу в Україні. Тому розглянемо розподіл інвестицій за закладами освіти/рівнями (рис. 4).

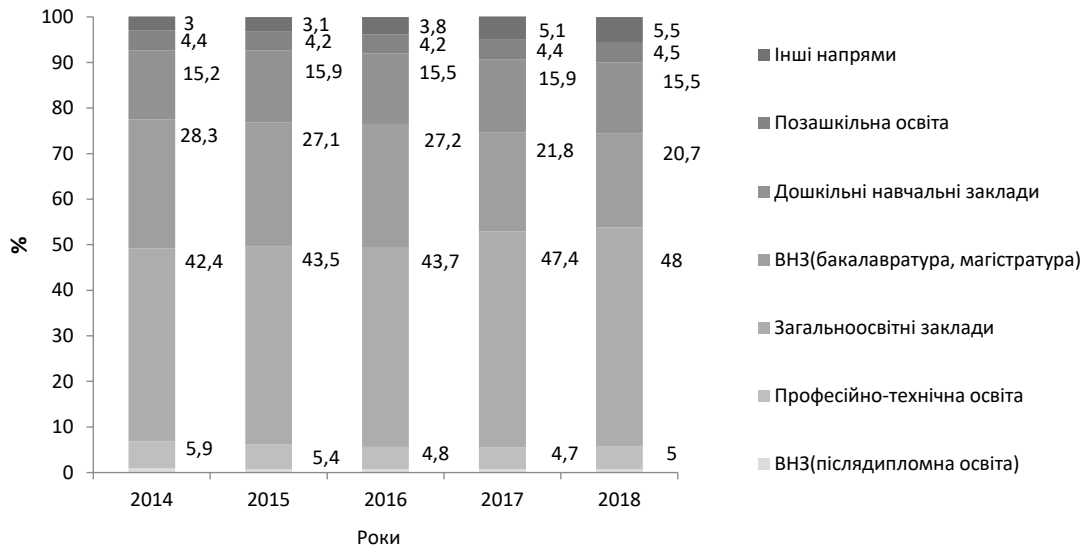

Рисунок 4 – Розподіл інвестиційних державних витрат за закладами освіти в Україні, %

Джерело: [13]

Найбільша частка державних коштів виділялася на фінансування загальноосвітніх закладів, що є цілком логічно, оскільки тут зосереджена найбільша кількість населення, це понад 40 відсотків. Пріоритетним для держави також залишається фінансування вищої освіти, проте частка видатків на вищу освіту зменшилася з 28,3% у 2014 році до 20,7% у 2018 році, тобто на 7,6% у структурі видатків. Протягом 2014-2018 років спостерігається збільшення частки видатків на

позашкільну освіту, з 4,4% у 2014 році до 4,5% у 2018 році. Інвестиційні витрати на післядипломну освіту та професійно-технічну залишаються відносно на сталому низькому рівні, саме на ці освітні рівні відводиться найменша частка фінансування.

Проаналізуємо кількість студентів закладів вищої освіти за джерелами їх фінансування у 2014-2018 навчальних роках (табл. 1).

Таблиця 1 – Питома вага студентів за джерелами їх фінансування, %

Джерела фінансування	Коледжі, технікуми, училища		Університети, академії, інститути		Усього	
	2015/16	2018/19	2015/16	2018/19	2015/16	2018/19
Фізичні особи	35,6	33,9	51,0	55,4	48,9	52,6
Юридичні особи	0,3	0,0	0,7	0,5	0,6	0,5
Місцеві бюджети	28,1	52,6	1,1	1,0	4,9	4,7
Державний бюджет	36,0	13,5	47,2	43,1	45,6	39,2

Джерело: [13]

За аналізований період найбільша питома вага студентів навчається за кошти фізичних осіб. Так, у 2015-2016 н. р. цей показник становив 48,9% від загальної кількості студентів, що навчаються в коледжах, технікумах, університетах, інститутах тощо. У 2018-2019 н. р. вже спостерігається незначне підвищення (52,6%). Натомість питома вага студентів, що навчається за кошти державного та місцевого бюджету, навпаки, зменшилась на 6,4% і 0,2% відповідно. Це свідчить про системний дефіцит державного і місцевих бюджетів, який призводить до того, що спонсорські кошти, позабюджетні кошти, грантова підтримка стають основою розвитку освітніх установ.

Сучасна модель фінансування системи освіти є змішаною, з використанням коштів державного бюджету і дозволених законодавством коштів юридичних та фізичних осіб. У багатьох наукових дослідженнях зарубіжних вчених стверджується, що

дана модель є найбільш ефективною і теоретично обґрунтованою для країн на індустріальному і постіндустріальному етапах розвитку. В Україні не враховується той факт, що вища освіта забезпечує значні вигоди державі, населенню, бізнесу.

На сьогодні освітня галузь, починаючи з дошкільної та закінчуючи університетською освітою, не забезпечує належної якості надання освітніх послуг, відсутні фінансові ресурси на забезпечення розвитку закладів освіти, тому що фінансуються лише захищені статті, при цьому зберігається розмір заробітної плати, який є одним з найнижчих у світі [15].

Проаналізувавши стан інвестиційних витрат на освітню сферу за 2015-2019 роки, можна визначити ряд певних проблем, зокрема:

– бюджетні програми на сьогодні не мають сформульованих цілей, пов'язаних зі станом розвитку

людського капіталу, моніторингу показників їх досягнення;

– за встановленими індикаторами неможливо з'ясувати, ефективна держпрограма чи ні, зрозуміти, на що саме витрачаються кошти платників податків, і чи потрібно їх витрачати більше або менше;

– фінансове забезпечення системи освіти в Україні є незбалансованим та не відповідає сучасним вимогам часу;

– у контексті викладеного ефективний розвиток освіти в Україні вимагає вдосконалення механізмів

державного фінансування вищих навчальних закладів (призначені кошти на фінансування освіти повинні виділятися в достатніх обсягах і на стабільній об'єктивній основі).

Натомість серед позитивних зрушень за останні роки в освітній сфері слід зазначити ряд науково-освітніх грантів як форму фінансування, які проводяться в Україні за підтримки міжнародних інвесторів (табл. 2).

Таблиця 2 – Найбільші освітні програми грантів в Україні, за участі іноземних інвесторів у 2019-2020 роках

Назва гранту	Особливості гранту
33 сесія EU Study Days	Єврошкола — це унікальна можливість для українських студентів та випускників ВНЗ: отримати нові знання від найкращих експертів з Європейського Союзу та України; вивчити ключові моменти у відносинах між Україною та Європейським Союзом у сферах політики, економіки, енергетики, безвізового режиму, освіти та прав людини; поспілкуватися з представниками інституцій Євросоюзу та науковцями; долучитися до мережі активної молоді, для обміну досвідом та впровадження спільних ініціатив у майбутньому.
Програма малих грантів громадської дипломатії уряду США – «Освіта».	Мета програми – підвищення якості журналістської освіти шляхом, покращення професійних стандартів серед журналістів шляхом, створення сприятливого середовища для розвитку українських медіа, Сприяння співпраці між ЗМІ, неурядовими організаціями та державними інституціями.
Програма «Стипендії»	«Стипендії» — програма, покликана підтримати митців та культурних операторів України, студентів культурно-мистецьких та креативних спеціальностей в розрізі: фінансування поїздок з метою навчання, стажування, участі у резиденціях, виставкових проєктах, конференціях, форумах, проведення досліджень за кордоном та в межах України. Програма покликана стимулювати мережування, включаючи обмін досвідом, знаннями та навичками, які можна забезпечити за допомоги грошової підтримки стипендіатів.

Джерело: [10]

У таблиці 2 зазначені найбільші гранти, проєкти яких приймаються іноземними мовами, на які надається вагома фінансова підтримка. Також в країні є ряд інших грантових програм: стипендіальних або стажувальних. Зазвичай вони розміщуються на сайтах шкіл, університетів як вітчизняних, так і зарубіжних [10].

Дослідивши як позитивні, так і негативні аспекти інвестування системи освіти та джерела формування фінансових ресурсів, до основних шляхів покращення інвестиційного клімату в розрізі освітньої сфери необхідно віднести:

– забезпечення ефективного розподілу фінансових ресурсів на видатки освітніх послуг з державного та місцевих бюджетів у розмірах, які є достатніми для розвитку усіх рівнів закладів;

– посилення контролю та здійснення систематичного аналізу цільового використання коштів на освіту;

– розробка нормативів фінансування із врахуванням мінімальних соціальних стандартів, які дозволять встановити нижню межу обов'язкового фінансового забезпечення розвитку освіти;

– удосконалення механізму фінансування освіти в Україні із врахуванням міжнародного досвіду, перехід на багатоканальне фінансування, прийняття рішучих заходів щодо збільшення та диверсифікації джерел

фінансування вищої освіти та оптимізації їхньої структури;

– створення умов для використання інтелектуальної праці, підвищення її престижності та попиту на неї, приведення обсягів підготовки фахівців з вищою освітою до потреб сучасного ринку праці;

– створення нової моделі економічної діяльності в навчальних закладів, яка базується на солідарній участі держави, бізнесових кіл і громадян [7,14].

Висновки. Визначено, що інвестиції в освіту є одним з найперспективніших напрямів вкладення коштів, адже сприяють досягненню позитивного економічного результату, підвищенню рівня грамотності серед громадян, зростанню національного багатства та доходів населення. Проведене дослідження обсягу витрат на освітню сферу до ВВП в Україні та у країнах-членах ОЕСР показало, що рівень видатків на освіту в Україні належить до найвищих у світі, однак це не призводить до підвищення показників продуктивності праці та задоволеності роботодавців якістю робочої сили.

Було розглянуто структуру видатків з бюджету України на освітню сферу за 2014-2018 рр. і виявлено, що значну частину займають саме видатки з місцевих бюджетів. Це пов'язано зі стрімкими темпами реформування освітньої галузі та процесом децентралізації, тому за останні роки інвестування в

освіту проводиться на засадах співфінансування з місцевими органами влади: частину коштів дає держава, іншу частину – місцеві органи. Дослідивши інвестиційні державні витрати за видами освітніх закладів в Україні, було виявлено, що протягом 2014-2018 років спостерігалася тенденція до зростання частки видатків на дитсадки та загальноосвітні заклади. Найбільший відсоток приділяється на обов'язкову загальну середню освіту, оскільки тут зосереджена найбільша кількість населення. У ході аналізу динаміки інвестиційних витрат за основними

джерелами фінансування в систему освіти ми визначили, що вона приблизно на 80% фінансується за рахунок бюджетних коштів і на 18% за рахунок коштів фізичних осіб, а частка юридичних осіб є незначною і становить у середньому 1%. У ході дослідження виявлено ряд проблем у даній сфері, а також певних зрушень. Найбільша частка фінансування на освіту залишається за державним та місцевим бюджетом, водночас інвестиційна активність фізичних та юридичних осіб у даній сфері є незначною.

Література:

1. Атаханов Р. А. Инвестиции в образование: теория и методология *Фундаментальные исследования*. 2018. № 1. С. 24-28.
2. Аналітична довідка з питань державної політики у галузі освіти: «Фінансово-бюджетна сталість в процесі впровадження «Нової української школи», Міжнародний банк реконструкції та розвитку/Світовий банк, 2018 р. URL: www.worldbank.org (дата звернення: 25.04.2020).
3. Бюджет на освіту у 2018 році зріс на 53 млрд грн. *Нова українська школа*: веб-сайт. URL: <http://nus.org.ua/news/byudzhet-na-osvitu-v-2018-rotsi-zrist-na-53-mlrd-grn/> (дата звернення: 25.04.2020).
4. Воронцова А. С. Фінансове забезпечення розвитку системи освіти впродовж усього життя: дис. ... канд. екон. : 08.00.08. Суми: СумДУ, 2018. 272 с.
5. Вороніна В. Л., Зюкова М. М. Інвестиції у сферу освіти: проблеми та шляхи їх вирішення. *Модернізація економіки в умовах зростання суспільної свідомості: туризм, людиномірність, партнерство, кооперація* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Полтава : ПУЕТ, 2017. 848 с. С. 90-95
6. Державна казначейська служба України. Веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index> (дата звернення: 25.04.2020).
7. Світящук І., Солодзько А., Стадний Є. Державне фінансування підготовки кадрів у вищій освіті : досвід та виклики. Книга К. : Центр дослідження суспільства. Київ, 2017. 76 с.
8. Дослідження Ukraine BOOST 2017 на основі даних Державної казначейської служби України та Національні рахунки освіти Державної статистичної служби України, 2016 рік, і AAG OЕСP, 2017 рік .
9. Яровенко Т. С. Інвестиційна політика у сфері освіти України та механізм її реалізації. *Економіка і організація управління*. 2014. № 3-4. С. 303-311. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2014_3-4_47 (дата звернення: 25.05.2020).
10. Перелік грантів, конкурсів та стипендій України. URL: <https://www.science-community.org/uk/grants/by-country/Ukraine>
11. Савіщенко В. Інвестиції в систему освіти та науки України: проблеми теорії та практики. *Національний юридичний журнал: теорія та практика*. 2016. № 12. С. 62.
12. Салига С. Визначення потреби вищого навчального закладу в інвестиційних ресурсах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 2. С. 7-9.
13. Статистичний збірник «Вища освіта в Україні»: Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm (дата звернення: 25.04.2020).
14. Тарасенко І. О., Нефедова Т. М. Проблеми фінансування вищої освіти в Україні в контексті забезпечення конкурентоспроможності. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2014. № 4. С. 177-185.
15. Боголіб Т. Фінансове забезпечення освітньої галузі в Україні: існуючі проблеми та перспективи їх вирішення. *Економіст*. 2015. № 8. С. 1-6.
16. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг : навч. посіб. Київ : Алерта, 2015. 272 с.

References:

1. Atakhanov, R. A. (2018). Ynvestytsyy v obrazovanye: teoriya y metodolohiya. *Fundamentalnye yssledovaniya*. Retrieved from <http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=42043> [In Russ.].
2. Finansovo-biudzhetna stalist v protsesi vprovadzhenia «Novoi ukrainkoi shkoly» (2018). Retrieved from: www.worldbank.org [In Ukraine].
3. «Biudzhet na osvitu u 2018 rotsi zris na 53 mlrd hrn» (2018). Retrieved from <http://nus.org.ua/news/byudzhet-na-osvitu-v-2018-rotsi-zrist-na-53-mlrd-grn/> [In Ukraine].
4. Vorontsova, A. S. (2018) *Financial support for the development of the lifelong learning system* (Ph.D. Thesis) Money, finance and credit. Sumy: Sumy State University.
5. Voronina, V. L. & Zyukov, M. M. (2017). *Investing in education: problems and ways to solve them*. Poltava: PUET, 90-95 [in Ukraine].
6. Derzhavna kaznachejs'ka sluzhba Ukrainy (2018). *Official web-site*. Retrieved from <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
7. Svityashchuk, I., Solodko, A. & Stadny, E. (2017). *Derzhavne finansuvannia pidhotovky kadriv u vyschij osviti : dosvid ta vyklyky*. Kyiv: Tsentri doslidzhennia suspil'stva.

8. Doslidzhennia (2017). «Ukraine BOOST» na osnovi danykh Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy ta Natsionalni rakhunky osvity Derzhavnoi statystychnoi sluzhby Ukrainy [In Ukraine].
9. Yarovenko, T. S. (2014). Investment policy in the field of education of Ukraine and the mechanism of its implementation. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia* Retrieved from; http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2014_3-4_47 [In Ukraine].
10. Perelik hrantiv, konkursiv ta stypendii Ukrainy (2019). Retrieved from: <https://www.science-community.org/uk/grants/by-country/Ukraine> [In Ukraine].
11. Savishchenko, V. (2016). Investments in the system of education and science of Ukraine: problems of theory and practice, *Natsional'nyj iurydychnyj zhurnal: teoriia ta praktyka*, 12, 62-67 [In Ukraine].
12. Saliga, S. (2016). Determining the needs of higher education in investment resources. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. (2nd ed.), 7-9 [In Ukraine].
13. State Statistics Service of Ukraine. Statistical collection "Higher education in Ukraine", Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm
14. Tarasenko, I. O. & Nefedova, T. M. (2014). Problems of financing higher education in Ukraine in the context of ensuring competitiveness. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu tekhnolohij ta dyzajnu* (2nd ed.), 177-185 [In Ukraine].
15. Bogolib, T. (2015). Financial support of the education sector in Ukraine: existing problems and prospects for their solution. *Ekonomist*, 8, 1-6 [In Ukraine].
16. Cherniavska, O. V. & Sokolova, A. M. (2015). *Fandrajzynh*, «Alerta» Publ., Kyiv: Alerta 272 p.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License